

CONCEV

1931

1932

4

Vsebina četrtega zvezka.

	Stran
1. Francè Podrekar: Božična noč. Risba	81
2. Dr. V Korun: Sveti večer	82
3. Pred božičnimi prazniki	84
4. Manica Komanova: Božič prihaja	85
5. Zdravko Ocvirk: Ura. Pesem	86
6. Saša Šantel: Božična. Skladbica za klavir	87
7. Novo leto pri Japoncih	88
8. V. B. Radoš: Pot k jaselcam	89
9. Vinko Bitenc: Svetonočna bajka. Pesem	91
10. Dr. Roman Savnik: Jugoslavija in njene sosede. 3. Bolgarija	92
11. Fr. Ločniškar: Pozimi pri peči. Pesem	94
12. Marija Grošljeva: Bobi Nespodobi, začarani pes. Ilustrira E. Justin	95
13. Maksa Samsa: Zgodba o usmiljenju	97
14. Smuk: O smučanju in o smučkah	98
15. Krmite ptičke!	99
16. Kitajske igračke	100
17. Ferdinand Ossendowski: Življenje in prigode male opice. (Dnevnik šimpanzke „Kaške“.) Iz poljščine prevaja dr. Rudolf Molè, ilustrira Mirko Šubie	101
18. Marijana Željeznova-Kokalj: Milutinčkova pesem	105
19. Šale iz mandarin	106
20. P. V. B.: Beli slon. Siamska pripovedka	107
21. Razvedrimo se!	109
22. Iz mladih peres. (Prispevki „Zvončkarjev“)	111
23. Kotiček gospoda Doropoljskega	Tretja stran ovitka.
24. Stric Matic — s košem novic	Četrta stran ovitka.

Pokažite in priporočajte „Zvonček“ svojim znancem! Nabirajte pridno listu novih naročnikov! Čim večji bo krog „Zvončkarjev“, tem lepša in obsežnejša bo vsebina našega lista.

»Zvonček« izhaja med šolskim letom v zvezkih vsak mesec in stane v naprejšnjem plačilu za vse leto 30 Din, za pol leta 15 Din, za četrto leta 750 Din. Posamezni zvezki po 3 Din.

Uprava »Zvončka« je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6, Učiteljska tiskarna. — Na ta naslov pošiljajte naročnino in reklamacije!

Na naročila brez istodobno vposlane naročnine se ne oziram.

Rokopise pošiljajte na naslov: Uredništvo »Zvončka« v Ljubljani, Krakovski nasip 22.

Rešitve ugank, nalog itd. sprejemamo le prvih 8 dni po odpravi vsakega zvezka.

Glavni in odgovorni urednik: Dr. Pavel Karlin v Ljubljani. — Izdaja Konzorcij »Zvončka« (Dr. Tone Jamar). — Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani (predstavnik Francè Štrukelj).

ZVONICEK

LIST S PODOBAMI ZA SLOVENSKO MLADINO

Štev. 4.—XXXIII.

December 1931.

Božična noč

Vse mesto je bilo zagrnjeno v bel plašč. Nov sneg je bil zapadel. Pokrival je cesto in strehe. nadel svetilkam po ulicah bele čepice, se nasedel na drevesa po parkih, da so veje globoko klonile pod mokrim bremenom.

Ves dan pred božičem je snežilo. Pa tudi na večer je še naletavalo. Hkrati je pa bril oster sever, drevil drobne kosmiče čez ulice in strehe ter jih štrkal ljudem v lice in za vrat.

Zavijaje se v topla oblačila, so hiteli redki potniki po zasneženih pločnikih z zavitki pod pazduho. Hiteli so in izginjali v veže.

Svečan mir je bil vse povsod. Ni ga prekinjalo drdranje vozil, ne ropot tovarniških strojev; le burja je tedaj pa tedaj zatulila okrog voglov.

Oživila so pa stanovanja; ker kdor je le mogel, je prebil sveti večer med svojci. In ko so se užigale lučice na božičnih drevescih, so se zasvetila okna v nenavadnem siju.

Tudi pri Kosarjevih je bilo bajno razsvetljeno.

Sredi sprejemnice je stala smrečica. Z njenih vejic, obloženih s svetlobelo vato, da so bile kakor osnežene, so viseli pisani traki. Na vršičkih mladik pa so bile pritrjene lučke, tako da je bilo drevesce ob njih svitu v enem samem žaru.

Oh, kako težko je pričakoval Kosarjev Stanko tega večera! Kar miru mu ni dalo. Druge dni se je igral s Smolnikovim Tončkom v sobi ali na dvorišču, se kepal in stavil sneženega moža. Danes se mu pa niti igrati ni ljubilo. Bila mu je glavica polna skrbi: kakšna bo božičnica; kaj mu bo prinesla.

Ko se je znočilo, pa že kar ni mogel dočakati, da bi se odprla vrata v sprejemnico. In mamica ga je komaj zadržavala, da ni motil s svojo radovednostjo priprav za božično svečanost.

Naposled je zvonček zacingljaj in z gramofona se je oglasila pesem.:

»Sveta noč, blažena noč.«

Tedaj je atek odprl vrata in zaklical: »Srečen božič!« Nato je pa poljubil mamico in Stanka.

Ojoj, kako je bilo lepo! Stanku je kar pogled jemalo od bleska. Ni vedel, kaj bi: ali bi občudoval v tolikih lučicah žareče drevesce ali bi ogledoval v pisane ovoje zavita darila, ki so lepo razvrščena ležala pod njim.

Predramil se je, ko je atek posegel pod drevesce in izročil najprej mamici, potem pa njemu darove, ki jih je bil njima namenil. Nato je pa mamica obdarovala ateka in služkinjo. O pa tudi njega ni pozabila! Podarila mu je tako lepe in sladke stvari, da je kar vriskal od veselja, ko jih je ogledoval in pokušal.

Potem je pa rekla: »Vedi, Stanko, da nimajo povsod tako vesele božičnice kakor mi! Srečni in veseli obhajamo mi spomin na rojstvo Njega, ki je blagroval tiste, ki so usmiljenega srca. A koliko jih je, ki v bedi in togi praznujejo današnji večer! Nimajo se s čim nasititi, nimajo se ob čem ogreti. In ti ubožci občutijo nocoj, ko se mi drugi radujemo, svojo nesrečo še hujše, kakor druge dni. Kaj meniš? Ali niso potrebni in vredni našega usmiljenja?«

Stanko se zamisli. Čez nekaj časa pa reče: »Tudi Smolnikov Tonček je revček: nima božičnice; pa tudi lačen je večkrat.«

»Kako to?« se je mamica delala nevedno.

»Njegov atek nič ne zasluži, ker je bolan. Saj veš! Daleč gori na Nemškem je kopal premog. Zdaj pa leži v bolnici. Zato ne more njegovi mami nič denarja poslati; še toliko ne, da bi si sobo zakurila. Kar v mrazu sta.«

»Tak siromaček je Tonček! Ali se ti nič ne smili?«

»Smili se mi, smili.«

»I seveda se ti mora. Saj se tudi meni. Pa kaj hočeva, ko mu ne moreva pomagati.«

»Pač, pač, mama!« je vzkliknil. »Jaz sem se nečesa domislil: po njega pojdem, naj pride k nam, da bo pri naši božičnici. Ali smem?«

»Smeš že; toda ali ne bo žalosten, ko bo videl, kakšna darila si dobil ti, on, revček, pa ničesar?«

Ta mamina opomnja ga je presenetila. Na to ni bil pomislil. Po kratkem pomolku pa reče: »Mu jih bom pa jaz odstopil polovico, da ne bo žalosten.«

»Ali res?«

»Res, res!« je zatrjeval.

»No potem pa le idi po njega! Pa pripelji tudi njegovo mamol! Reci, da jo vabiva jaz in atek!« —

Bivala sta v borni sobici, ležeči v podprtiličju iste hiše, v kateri so stanovali Kosarjevi. Ob Stankovem prihodu sta pravkar klečala pred podobo Križanega in molila za ozdravljenje svojega reditelja.

Ta prizor je Stanka ganil, da ni vedel, kaj bi storil. Kar pri vratih je obstal, ročice so se mu pa kakor same od sebe sklenile k molitvi. —

»Sveta noč, blažena noč,«

se je slovesno oglašala pesem. Bila je res blažena za vse, za gostitelje in za gosta, najbolj pa za Stankovo mamo. Solze materinske sreče so

ji zablestele v očeh, ko je začel Stanko s Tončkom deliti svoja božična darila. »Ni treba, sinkol!« je tedaj rekla in ga stisnila k sebi. »Ti le obdrži zase, kar je tvojel! Za Tončka in njegovo mamó sva že z atekom poskrbela.«

Pred božičnimi prazniki . . .

Kar kmalu bodo tu božične počitnice! Trdno smo prepričani, da se jih že vsi izredno veselite in da komaj čakate, da se po-
makne koledar v drugo polovico meseca decembra.

Iz prevelikega veselja do božičnih praznikov bo marsikak šolarček kar hitro odložil šolsko torbico ali aktovko — še mar mu ne bo kam — in se tekom vseh počitnic ne bo več spomnil nanjo. In če mu med tem časom mlajši bratec ali sestra odnese in pokvari knjigo ali zvezek — to bo potem tarnanja in tihega robantenja.

Pogostokrat se tudi zgodi, da tak malomarnež zadnji dan tega prostega časa ves obupan išče zvezek ali svinčnik toda — zeman. Da se tudi vam ne pripeti podobna nesreča, morate dobro poskrbeti za svoje šolske potrebščine, preden popolnoma pozabite na šolo! Shranite vse, kar je vašega, prav lepo in urejeno na primeren prostor; le tako boste hitro našli, kar potrebujete, ko bo zopet treba nastopiti pot v šolo.

Nekaj drugega bi bilo še bolje! Gotovo ste že opazili, da vaša mamica pred prazniki natančno pospravlja po vsej hiši in stanovanju in da tudi raznih omar in predalov ne pozabi pregledati. Pri tem delu ji seveda veliko ne morete pomagati, pač pa lahko storite nekaj drugega. Kaj, ko bi se ob tej priliki tudi vi lotili svojih omaric in predalčkov, kjer shranjujete šolske stvari, igračke in drugo. Če kdo izmed vas nima svojega varnega prostorčka za shranjevanje knjig in drugih reči, tedaj naj ob priliki pospravljanja lepo poprosi mamico, da mu določi majhen prostor v omarici ali vsaj skromen predalček. Tja pa potem zložite prav vse, kar premorete: šolske knjige lepo skupaj, zvezke na poseben kupček, peresnike, svinčnike in radirko pa v peresnico. Če imate že kakšen letnik »Zvončka« ali kakšno povestno knjigo, ki vam jo je žreb naklonil pri Zvončkovih ugankah, tedaj je to že majčkena knjižnica, ki mora biti seveda tudi lepo urejena na posebnem prostorčku. Marsikdo izmed vas ima gotovo še dosti igračk; tudi te naj bodo shranjene vedno lepo v redu, da se ne pokvari in ne izgube.

Ako boste imeli na ta način vse svoje reči spravljene v redu že pred Božičem, tedaj bodo prazniki za vas še lepši in še bolj brez skrbi. Ob zopetnem pričetku šole pa vam ne bo treba kakor nerednejem iskati knjige kdo ve kje — saj bodo vse na določenem mestu, kamor ste jih spravili.

In prav vesele božične praznike in srečno novo leto!

Božič prihaja . . .

Manica Komanova

Božič prihaja in mraz, sneg in led prihajata z njim. In vendar se tako iskreno veselimo tega največjega praznika in kljub ostri zimi nam je tako toplo pri srcu.

Obletnico rojstva Gospodovega praznujemo vsak po svoje, z različnimi občutki. Dočim se ti, ljuba mladina, raduješ jaselec, božičnih daril in drugih dobrin, slavimo mi odrasli to sveto bajno noč z blaženimi spomini. S spomini na ono minulo srečno dobo, ki jo zdaj preživljaš ti, mladi naš rod.

Ali je mogoče, da je odplulo v večnost že toliko let...? Saj mi vse tisto lepo stopa pred dušo tako živo, kakor da se je zgodilo šele včeraj...

Stric Gašper! Davno že spi spanje pravičnih in vendar ga vidim. Vsega kakor je bil. Rdečeličen, sivolas, postave visoke, malce upognjene, na glavi pa polhovko, potisnjeno precej na levo stran. Stoji na klopi in se steza v kot, kjer bodo kmalu čepele jaselece. Pripravlja ogrodje, meri in pribija. Otroci se drenjamo okrog mize, strižemo in lepimo pastirčke. Stric se večkrat ozre na naše delo ter nas pohvali ali pograja. Kakor kdo zasluži.

V hišo stopi hlapec Ožbalt. Malomarno vrže oči v kot, se okrene in pritisne obe dlani tesno k topli peči.

»Ožbalt,« zakliče stric, »stopi tja gori v gozdiček po nekaj mah! Vse drugo pri jaseclah je lahko iz lesa in papirja, za hlevček pa mora biti sveži mah.«

»Saj nisem neumen,« se odreže hlapec in niti glave ne obrne pri tem. »Ne ljubi se mi brskati po zmrzlem snegu. Naka, meni že ne.«

Da ste tedaj videli strica. Košate obrvi so mu zrasle in jezno je zakričal:

»Duša poganska, ti se upiraš? Še celo neumna žival je postiljala Kristusu, ti človek, pa se zoperstavljaš. Da te le sram ni!«

Ožbalt se je ustrašil hudega strica. Grdo je pogledal nas vse, vzela iz zapečka toplejši suknjič ter se godrnjaje odpravil na pot.

»Stli-tlicek,« je zajecjal mali Bine, »ali so les zivali po-postiljale Klistusu?«

»Jej, jej, striček« smo zaprosili vsi, »povejte nam tisto! Lepo prosimo! ali je bilo res?«

Stric je bil takoj ves dober. Še vedno stoječ na klopi, je sedel na mizo, pomaknil polhovko še bolj na levo in pričel:

»Res je bilo, res, Ko je Jožef hodil z Marijo po betlehemskem mestu in prosil prenočišča, se ju živa duša ni hotela usmiliti. Vsa premražena sta se potem zatekla v borni hlev. Tam se je rodil Kristus in ko ga je božji rednik hotel položiti v jasli, je na svojo veliko žalost opazil, da so jasli prazne. Iz te stiske so ga rešile živali. Osel, vol in ovca so posegli z gobci v žlebove, zgrabili nekaj krme ter jo vrgli v jasli. Tudi zajčki so prinesli svoj del. Nato se je kar samo od sebe odprlo okno in v hlev so se vsuli razni ptički, noseč v kljunčkih slame in bilke, katere so spuščali v jasli.

Na okno je priletela tudi kukavica in se nemo zazrla v sveto družino. Tedaj ji reče Marija:

»Ptica kukavica, prinesi še ti nekaj bilk za posteljco božjemu detetu!«

Kukavica se pa oglasi ošabno:

»Kuku — ne maram. Jaz znašam bilke samo za svoje gnezdo in skrbim le za svoj rod. Kuku.«

O, trdosrčna in ohola ptica, ki se ne usmiliš ubogega deteta.« vzdihne Marija. »Naj te zadene šiba božja! Nič več ne boš gradila gnezdeca in tudi svojega rodu ne boš vzgajala.«

Kukavica je vsa plašna odletela in kazen božja je šla za njo. Od tedaj namreč kukavica ne plete gnezda, nego znese jajce v tuje gnezdo. Njene mladiče ji morajo vzgajati drugi ptiči.«

Tako nam je pripovedoval stric Gašper. Jaz pa to podajam vam, ljubi moji Zvončkarji, ter vam iskreno želim, da bi letošnji božič preživeli prav srečno in zadovoljno!

Ura.

*Ti-ka ta-ka
ura vsaka
meri čas.*

*Ni življenja
ni trpljenja
brez sladu,*

*Ti-ka ta-ka
ura vsaka
meri čas.*

*Ti-ka ta-ka
brez koraka
vodi nas.*

*ni brstenja
ne cvetenja
brez sadu.*

*Ti-ka ta-ka
prikoraka
smrt po nas.*

Božična.

Saša Šantel.

Mirno. (Angelci.)

Klavir

p

mf

p *pp*

(Pastirci.)

p *sf* *rit. pp*

Novo leto pri Japoncih.

Japonci jako radi praznujejo vse mogoče prilike, pa naj si bodo to domači dogodki, rojstni dnevi, romanja itd. Praznujejo pa te svoje praznike na prav poseben način, z vso dušo, in so zelo spretni pri prirejanju teh slavnostnih prireditev.

Posebno udomačeno je pri njih praznovanje novega leta. Kakor mnogo drugega, so prevzeli Japonci tudi ta običaj od Kitajcev in so ga prilagodili svojim razmeram in posebnemu okusu. Prva stvar, ki jo smatrajo tudi za najpoglavitejšo, je dolžnost, da mora do tega dne vsak poravnati vse dolgove, pa najsibo to reven ali bogat človek. Ta ljudska postava je stara že več stoletij, a je še vedno zelo upoštevana. Kdor ima na novega leta dan še kak dolg, velja za brezčastnega, razen onih, ki so pri svojih upnikih izredno dobro zapisani. Kdor pa nima sredstev, da bi poravnal dolgove, proda vse tisto, kar more pogrešati, da z izkupičkom plača upnike. Prav zato je nastala navada, da se vrši na predvečer novega leta sejem starine, ki se razteza skoro po vsem glavnem mestu. Povsod so napravljeni šotori in stojnice, ki jih razsvetljujejo nešteti pisani lampijončki in svetiljke. Če imate srečo, lahko kupite na tem sejmju najlepše in najdragocenejše japonske starine. Tu dobite stare slike na svili, lesoreze iz preteklih stoletij, tempeljske svetiljke, lakaste škatlice, nakite iz poldraguljev, svilene obleke, različne igrače in mnogo drugega. Poleg teh dragocenosti pa najdete najbolj umazana oblačila in ničvredno ropotijo, za kar se pa tudi vedno najdejo kupci.

Obenem s starinskim sejmom se vrši tudi cvetlični sejem. Ker so Japonci strastni ljubitelji cvetja, si lahko mislimo, kako krasen in pester je ta trg. Tu najdemo polne košare krizantem, te bele cvetice, ki je Japoncu najljubša, dalje vrtnice, vedno zelena drevesca, pa tudi umetno cvetje za novoletno okrasitev hiš. Na ta dan kupujejo Japonci tudi mlado sadno drevje in različne nizke grme, ki majo korenine obdane z zemljo in mahom in so povezani s pestrobodnim ličjem. Na ta način se drevje ohrani več mesecev sveže, preden ga usade.

Novoletna darila so v veljavi tudi na Japonskem. Ob novem letu se oglašajo po hišah in čestitajo novo leto vsi mogoči ljudje: kuliji, ki nosijo nosilnice, postrežčki, trgovski uslužbenci in drugi — in vsi dobe ob novem letu svojo nاپitnino kakor pri nas dimnikar, smetar, hišnik, pismonoša itd. — Vsak, kdor le more, obleče na novega leta dan novo svileno obleko.

Posebno skrbni in pravi mojstri so pa Japonci pri okrasitvi svojih hiš. Dohod v hišo izpremene v zeleno vežo samih borovih vejic, ki naj predstavljajo dolgo življenje; nekoliko korakov od hiše zasade v zemljo bambusovo palico — znak poštenega in urejenega življenja. Od palice do hišnih vrat je napeljana vrv, ki naj zabranjuje dohod zlim duhovom. Vrv visi tako nizko, da jo mora vsak, kdor hoče vstopiti v hišo, dvigniti. Sredi zelene veže visi pisan rak iz papirja, ki predstavlja visoko starost. Središče vse okrasitve pa je neka posebna vrsta praproti »urajiro«, ki ima dvoje listov, ki poganjata iz istega stebela. Ta rastlina je znak družine; majhni listi, ki se nahajajo med velikimi, pa predstavljajo otroke. — Od stropa vise človeške podobe iz lepenke in papirja, s temi hočejo Japonci izraziti svojo vdanost bogu šintu. Hiše ogrevajo z ogljem, ki tli v posebnih pečicah in je pomešan s peskom; oglje predstavlja namreč domače ognjišče. Še mnogo drugih znamenj je med raznobarvnim okrasjem, ki se nanašajo na japonsko vero in njihovo zgodovino. Novo leto praznujejo Japonci po več dni. Pri tem praznovanju so posebno priljubljene otroške slavnosti.

Pot k jaselcam.

V. B. Radoš

Cerkev Gospe Svete je bila pokrita s snegom. Sredi mrzle noči je bliščala v mesečnem svitu tiha, zamišljena, kakor spomin iz davnine. Po strehah zvonika in kupole so se lesketali milijoni snežnih biserov v zlatih, srebrnih, vijoličastih barvah. Pa saj to niso bili navadni biseri, ki so raztreseni po snegu. O ne! Biserne zvezdice so bile, ki so jih bili angelci na ta sveti večer potrgali z neba in jih raztrosili po strehah starodavnega božjega hrama. Okna so bila vsa razsvetljena. V širokih pramenih je padala luč preko zasnežene ravni, na pot, po kateri so hiteli ljudje k polnočnici. Zvonovi pa so ubrano peli, daleč je plavala njih pesem skozi tiho noč...

Ožbej in Lenca sta stopicala po zamrznjeni cesti proti cerkvi. Držala sta se za roke. Deček je bil zavit v veliko kamižolo, ki mu je segala skoro do tal. Izpod ogromne, debele kučme na glavi je gledal samo drobni, zardeli obrazek. Deklica, Ožbejeva sestrice, je bila za glavo manjša od bratca. Ogrnjena je bila z razcefrano, ponošeno zimsko ruto, izpod katere se ji je videl samo rdečkasti nosek in svetlikajoče se vlažne oči.

»Te zebe, Lenca?« se je nagnil bratec proti nji.

»Malo me pa res, Ožbej. Pa si mislim: saj bova kmalu dospela.«

»Glej luči, Lenca! Blizu sva že!«

Za trenotek sta obstala in se čudila svetlobi, ki je prihajala od cerkve.

»Ali so lučke pri jaselcah že prižgane?« je vprašala Lenca.

»Seveda so že!« jo je podučil Ožbej. »Saj veš, če ne bi pastirčki ne znali poti k jaselcam.«

Lenca je razumela modre besede bratca. Pa kako jih ne bi! Saj so tisti pastirčki pri jaselcah bržkone prav taki revčki, sirote brez roditeljev, kakor Lenca in Ožbej.

Bratec je krepkeje stisnil sestrico za roko. Urno sta hitela po svetli cesti naprej. Tam v cerkvi pri jaselcah bo tako nebeško lepo, tam bosta pozabila na dolgo pot, na mraz in na glad. Še na dom bosta

pozabila, ki ga prav za prav nimata. Pri tujih ljudeh sta, ki nimajo zanje ne ljubezni, ne sočutja.

Cerkev je bila slavnostno razsvetljena in natlačeno polna. Orgle so bučale, božična pesem je trepetala pod visokimi oboki, oblaki kadila so se dvigali izpred oltarja.

Ožbej in Lenca sta se prerivala skozi gosto množico ljudi. Rada bi bila prišla v ospredje, pred jaselce. Pa nista mogla. Ožbej je trdno držal Lenco za roko, da bi se mu ne izgubila. Prerila sta se v bližino oltarja, na katerem so bile postavljene jaselce. Pa nista nič videla, ne deteta v hlevcu, ne pastirčkov. Premajhna sta bila, okrog in okrog pa so stali sami odrasli ljudje. Lenca se je zagledala v lesenega svetnika ob strani oltarja. Prav tako hudo gleda in jezno se drži, kakor naš učitelj v šoli, je pomislila Lenca.

Joj, kako so srečni tisti otroci, ki stojijo spredaj, pred jasecami! Lepo, gosposko so oblečeni, z novimi suknjami in kožuhovinastimi ovratniki. Ožbej in Lenca imata pa stare, ponošene cunje, zato ne smeta naprej, pred jaselce.

Oba sta se zagledala v podobo Gospe Svete na velikem oltarju. Zdelo se jima je, da se njen obraz smehlja in ju vabi k sebi.

Polnočnica je minula. Ljudje so se gnetli iz cerkve. Ožbeja in Lenco so v gneči potisnili v kot ob spovednici.

»Lenca,« je zašepetal Ožbej sestrici. »Počakajva, da odidejo vsi ljudje iz cerkve, potem si bova pa lahko ogledala jaselce.«

»Kako se že veselim!« je tiho odvrnila Lenca.

Cerkev se je polagoma izpraznila. Tu in tam je klečala še kaka ženska. Električne luči po lestencih so ugasnile. Samo večna luč pred velikim oltarjem in lučke ob jasecah so še gorele. Iz zakristije je prirožljajal s ključi cerkovník. Pobožne ženske so odšle. V težkih vratih je zaškripal ključ, potem pa je bilo vse tiho.

Ožbej in Lenca sta ostala sama v cerkvi.

Tiho, po prstih sta se približala jasecam.

»Da ne prebudiiva Jezuščka, ker gotovo že spi,« je pripomnila Lenca s šepetajočim glasom.

Občudovala sta jaselce. Kakšna krasota! V majhnih steklenih žarnicah gorijo bele, rdeče, modre in vijoličaste lučke. Z mahom poraščen hrib se vzdiguje na oltarju. V sredini hriba stoji lesena staja. Ob njej visoke, zelene smrečice. V staji pa leži na slami božje dete. Ob njem klečita Marija in Jožef. In osliček je tam, voliček in pastirčki. Vsepovsod po hribu se pasejo ovce, vmes pastirčki, ki se bližajo hlevcu. Kako lepo je vse! Vsa zamaknjena sta Ožbej in Lenca strmela v jaselce. Vsakega pastirčka, vsako ovco, vsako drevesce sta si natanko ogledala. In dolgo nista spregovorila nobene besede. Slednjič je rekel Ožbej:

»Zdaj pa morava še pomoliti, Lenca.«

Pokleknila sta na stopnico in takole molila:

»Ljubi Jezušček, midva sva revna, kakor Ti. Prav tako spiva v hlevu, kakor Ti. Toda Ti si bogat in znaš delati čudeže. Naredi tako, da ne bova več lačna, da bova dobila novo, toplo oblekco, da naju mačeha ne bo več pretepala, da se bova v šoli kmalu naučila nemško in potem še to, da bova kmalu prišla k svoji mami. Usliši naju, ljubi Jezušček! Amen.«

Nato sta se odpravila, da bi odšla iz cerkve. Toda — ojoj! Vrata so bila zaklenjena! Lenca je pričela jokati. Ožbej pa jo je potolažil.

»Kmalu se bo zdanilo, Lenca. Pojdiva nazaj k jaselcam, pa bova tam prenočila.« In sta šla. Vlegla sta se na kamenite stopnice in od utrujenosti kmalu zaspala. Skozi veliko odprto okno je sijala nanju tiha, ledena mesečina...

Ko je cerkovnik zjutraj prišel v cerkev, je našel na stopnicah trupelci dveh otrok, tesno privitih skupaj. Ožbeja in Lenco je Gospa Sveta povabila iz doline trpljenja k sebi. Pri svoji mami bosta našla srečo, ljubezen in najlepše veselje...

Vinko Bitenc:

Svetonočna bajka.

Lepi vili Mesečini
se je nasmehljalo lice,
ko prepregla po dolini
svoje svetle je tančice.

„Nad gozdove se razlijte,
žarki vi lesketajoči,
noč ljubezni razglasite
mestu, vasi, slednji koči!“

Zvezdice so zamigljale:
„Divno bomo me svetile,
lučke vse nocoj prižgale,
sveto noč ljudem znanile.“

V gozdu je obstala srna,
zajčke je povpraševala:
„Le odkod ta noč srebrna
k nam nocoj je priskakljala?“

Zajčki so se začudili
in takole so dejali:
„Pravkar smo se povrnili,
pa bi sami radi znali.“

Pesem se je oglasila,
mehka pesem iz višave:
„Mati dete je rodila
svetu znak — miru in sprave...“

3. Bolgarija.

vzhodnem delu Balkanskega polotoka, na meji bajnega orienta, je domovina bolgarskega naroda. Kot Srbi in Grki so tudi Bolgari živeli dolga stoletja v turškem robstvu, prvi med balkanskimi narodi so izgubili svobodo, zadnji so jo zadihali šele pred pol stoletja. Kajti že zemljepisna lega je dala tej deželi poseben pomen in značaj. Carigrad, dolgoletna turška prestolnica, in daleč, iz vseh delov Evrope drže poti do njega preko bolgarske zemlje.

Pri Caribrodu zupašča orientska železnica jugoslovansko-bolgarsko mejo. Polagoma se vzpenja preko hribovja proti glavnemu mestu Sofiji, v velikih ovinkih se dviga vnovič do 750 m visoko, preden se polagoma spušča v plodno ravnino. Počasi sopiha vlak navkreber, kajti manjkajo predori. Predolgotrajno bi bilo delo za nje, previsoki izdatki za državo. Ko pa se končno približamo grški in turški meji, te porušeni in opaljeni zidovi zapaščenih hiš še danes spominjajo na čas balkanske vojne v l. 1912./13., ko je združenim krščanskim narodom Balkana uspelo iztisniti Turke skoro docela iz Evrope.

Bolgarija je precej gorata. Na severu sega do Donave, na vzhodu jo obliva sinje in vedno nemirno Črno morje. Po sredi države se razteza gorovje Balkan, ki je dalo ime vsemu polotoku. Po višini nas spominja Karavank, sicer pa je mnogo bolj zaokroženih oblik in lažje prehodno. Okrog trideset prelazov drži iz severa proti jugu. Splošno znan je prelaz Šipka, preko katerega se je l. 1878. pomikala proti Carigradu zmagovita ruska vojska, ki je prinašala Bolgarom osvobojenje.

Proti severu se Balkan polagoma znižuje v ravnino, ki se zaključuje ob Donavi. Tod se razprostira step brez drevja, ali pa se vrste žitna polja in veliki nasadi raznega sočivja ter sladkorne pese. Zime so nenavadno mrzle. Ledeni vetrovi, ki brijejo iz severne Evrope, povzročijo, da je Donava tekom leta več kot mesec dni zamrzla.

Pravo nasprotje te dežele je solnčna dolina ob Marici južno od Balkana, kjer se povsod čuti blažeči dih bližnjega morja. Tod se vije vinska trta, uspeva južno sadje, goje tobak, riž in celo bombaž. Nato pa se na jugozahodu tla vnovič dvignejo v mogočnem Rodopskem gorovju, kjer kraljuje gora Musalá (2930 m), s katero se po višini ne more meriti noben vrh na Balkanskem polotoku. Lepe so te gore. Vrhove pokriva sneg, po strmih pečinah teko bistri in mrzli studenci, v skritih globelih sanjarijo ljubka jezercja. Nebeško tihoto moti le zategnjeni glas piščali osamljenih pastirjev, ki pasejo po gorskih pašnikih ovce in govodo.

Bolgarijo imenujejo deželo španskega bezga, vrtnic in orehov. Cele ure daleč se razprostira po nizkih gorskih vzpetinah gosto grmičje samega bezga. Božanski je pogled spomladi, ko je grmičje v polnem razcvetju. Celobolgarske narodne pesmi opetovano opevajo španski bezeg. Še važnejša rastlina je vrtnica. Goje jo ne le po vrtovih, temveč na poljih v sličnem obsegu kot krompir ali sladkorno peso. Cvetne liste trgajo konec maja, nakar pridelujejo iz njih rožno olje, ki ima izredno fin vonj. Za 1 kg te tekočine je potrebnih 3000 do 4000 kg listov. Letni pridelek rožnega olja znaša okrog 2000 kg, a izvažajo ga največ v Francijo, ki je dežela parfema. Tudi oreh je koristno drevo. Razširjen je zlasti po južni Bolgariji, kjer ga ne manjka skoro pred nobeno vaško hišo.

Bolgarija je izrazito poljedelska in živinorejska država. Izvažajo največ žito, tobak, slive in jajca. Najbolj razširjena domača žival je ovca. Mnogo

je konj, so pa majhni, a vztrajni. Turški vozniki z njimi zelo lepo ravnaajo, dočim Bolgar v splošnem ni poseben prijatelj živali in se mu že pes strahoma umika. Povsod v deželi je še obilo divjačine, zlasti lisic in volkov, tupatam se pojavi celo rjavi medved, ki daje lovcem obilo brige.

Gozda je precej, a ga malo sekajo, ker ne prinaša mnogo dohodkov. Večjih rudnikov je malo, kopljejo največ premog in baker. Kar se pa tiče toplih in mrzlih mineralnih vrelcev, ne doseza Bolgarijo nobena druga država v Evropi. Vodo narod mnogo ceni.

V vlaku, v katerem sem se peljal preteklo poletje preko Bolgarije, je imela skoraj vsaka družba velik lončen vrč vode, da si spotoma gasi žejo. Meni nasproti je sedel starejši kmet s svojo ženo. Pridno sta posegala po velikem vrču, morda sem ju preveč pazno motril, da sta pijačo ponudila tudi meni. Bila je mlačna kislá voda. Pričel sem z obema razgovor v slovenščini. Čudil sem se, da sem razumel njun jezik, ni mi pa hotelo iti v glavo, da je navaden vaščan, ki ni bil še nikjer, razumel tudi mojo slovenščino. Bilo kakorkoli, govorili smo o vodi. Čul sem, da pripisujejo vodi izredno zdravilno moč. V dokaz za to je vzela žena iz jerbasa malo škatlo, polno kamenčkov, in mi jih pokazala. Mnogo je trpela na želodcu, ker se ji je izločal kamen, a s toplo mineralno vodo si ga odpravlja, kamne pa shranjuje za družinski muzej.

Bolgarija je kraljevina. Država je malo manjša od Grčije, ljudi pa šteje 5,5 milijona. Povsem pravilna je trditev Bolgarov, da tvorijo eno stotino evropskega prebivalstva in da je tudi površina njihove države stoti del Evrope (Evropa ima namreč 500 milijonov ljudi in meri 10 milijonov km²). Povsod je še mnogo spominov na turške čase. Poleg Bolgarov je zlasti po mestih še precej Turkov, po deželi tudi ciganov.

Bolgari so sicer večinoma pravoslavne vere, a med njimi je tudi mnogo mohamedancev, ti se zovejo Pomaki (primerjaj z njimi naše muslimane v Bosni in ob Vardarju, ki so tudi Slovani in ne Turki!).

Bolgari so v splošnem malo manjše postave od svojih sosedov, so pa zato bolj plečati. Navadno so temnih las in oči in tudi temnejše polti. Bolj v gorah je še zelo v čišlih narodna noša, ki pa je precej različna v raznih krajih. V splošnem je ženska obleka mnogo bolj pestra od moške. Njeni najvidnejši deli so okrašeni s čipkami. Na praznji dan imajo dekleta okrog vratu dolge verižice biserov ali zlatnikov. Večina naroda živi v vaseh, ki so navadno velike. Le v gorovju prevladujejo manjši zaselki, vendar si stoje hiše tako blizu, da sega lahko klic kmeta do sosedá. V nekaterih krajih se je celo še ohranilo staro slovansko zadrúžno življenje. V skupnem domu prebivajo bratje in sestre s svojimi družinami, a ne pod vodstvom najstarejšega, temveč najbolj izkušenega zadrúznika. Za okras stanovanj kmetje še nedavno niso mnogo skrbeli. Stene sob so krasile le poštné razglednice, sedaj jih pa skoro povsod nadomeščajo večje slike. Toda tudi mesta so razen največjih v resnici le velike vasi. Hiše stoje posamič, vmes so vrtovi in dvorišča, kajti Bolgar živi rad zase. Prebivalstvo večjih mest je narodno zelo pestro. Glavno mesto

Bolgarski pastir.

Sofija ima 200.000 prebivalcev. Leži na planoti 550 m nad morjem. Med evropskimi glavnimi mesti ima višjo nadmorsko lego le Madrid v Španiji. V ozadju Sofije se dviga veličastna planina Vitoša (2286 m), ki je za meščane to, kar za Ljubljančane seveda mnogo nižja Šmarna gora.

Bolgari so bili prvotno divje mongolsko pleme, ki se je pred 1300 leti preselilo iz ruskih step na Balkanski polotok. V novi domovini so zavladali nad tam že naseljenimi Slovani in so ustanovili svojo državo. Bavili so se s pastirstvom in se slepo pokoravali svojim vladarjem, ki so se zvali kani. Vojaška disciplina je bila izredno stroga. S svojimi bojnimi pohodi so opetovano vzemirjali sosede. Poveljnikom so polagali prisego nad mečem, ki so ga zapičili v zemljo. Hranili so se večinoma z mesom in so bili tako krvoločni, da so uporabljali lobanje ubitih sovražnikov za čaše. Tako si je tudi kan Krum dal povezati lobanjo v boju ubitega bizantinskega cesarja Nikefora s srebrom, da je iz nje pil v posebno slovesnih prilikah. Toda ta divjost je ponehala, ko se je pričelo širiti krščanstvo. Obenem so maloštevilni Bolgari zatonili v slovanskem morju, spomin na nje pa je ostal pri slovanskih podložnikih tako neizbrisen, da so ti prevzeli ime svojih bivših gospodarjev.

Današnji Bolgar je marljiv, resen in štedljiv. Zelo hitro pa se rad razburja in takrat postane samoglav in nezaupljiv. Tudi družinsko življenje poteka resno in le malokdaj v smehu. Zabave in slavnosti se vrše le v najožjem krogu sorodnikov in prijateljev. Žena mora kot v orientu mnogo delati ne samo doma, ampak tudi na polju. Narod živi zelo zmerno, ne popiva in je zadovoljen s preprosto hrano. Kmet je rad mnogo, a ne različne jedi. Najbolj priljubljene narodne jedi so ovčje meso, sočivje, paprika in pečena ali kuhana koruza. Krompirja jedo malo. Nad vse pa cenijo v zadnji vaški hiši kislo ovčje mleko (joghurt), ki mora biti vedno na mizi.

Bolgari, ki žive tako zmerno in preprosto, spadajo med najbolj zdrave narode na vsem svetu. Nikjer v Evropi ne živi toliko stoletnikov kot tukaj. Tako rekoč vsaka vas ga ima v svoji sredi, saj so pri zadnjem ljudskem štetju našeli na Bolgarskem okrog 2000 nad sto let starih ljudi.

V Evropi in Ameriki živi precej bolgarskih izseljencev, katere poznajo povsod kot neprekosljive vrtnarje. Tudi v okolici nekaterih mest naše države živi nekaj bolgarskih vrtnarjev.

Fr. Ločniškar.

Pozimi pri peči.

Poleg dedka so sedeli
Tinca, Videk in Andrej,
pa pri peči so se grelj
in kramljali kar naprej.

Dedek stavi vprašanje:
»Kdo najbolj sedaj trpi?«
Pa nastane modrovanje...
»Ptički,« Vid odgovori.

A katera drobna ptička
najbolj ljubka zdi se vam?«
»Ščinkovec in pa sinička;
vendar vsako rad imam.«

Tinca mala tam v kotički
oglasi se zdaj na glas:
»Dedek, jaz med vsemi ptički
še najrajši imam — vas...«

VESELE IN ŽALOSTNE ZGODBE NAVIHANEGA KUŽETA.
PRIPOVEDUJE MARIJA GROŠLJEVA.

NA CILJU.

BINGELE-BINGELE, CIN, CIN, CINGEL-CANGEL, BINGEL-BANGEL, NESTRPNO PRED VRATI ZAZVONI. NUŠKO DEBELUŠKO, KI JE PRAVKAR OBJEDALA HRUŠKO, VRŽE S STOLA.

»KDO BO TO, KAJ BO TO?«

ODPRE OKENCE V VRATIH IN ZAGLEDA PRIJAZNI OBRAZ KUHARICE ŠPELE DEBELE.

»HA, HA, HA, LE ODPRITE, GOSPODIČNA, GOSPA URBANČEVA VAM POŠILJA DARILO,« IN ŽE SE ŠPELA Z NEMIRNO VREČO NERODNO KOMOTA SKOZI ODPRTA VRATA.

»LE NOTRI, ŠPELICA, KAJ PA PRINAŠATE: PIŠČANCEV, REPCE, ZELJNATIH GLAV?«

»NAPOL STE UGANILI, NAPOL PA POGREŠILI DA, GLAVO, PRAV ZA PRAV GLAVICO, AMPAK NE ZELJNATO — ŽIVO, KOSMATO, HI, HI, HI, HI. IN ŠE NEKAJ, KAR SE GLA-VE DRŽI.«

»ŠPELICA, VEDNO STE DOBRE VOLJE IN ZBIJATE ŠALE.«

»O, NI ŠALA, LE POGLEJTE, GOSPODIČNA!«

NI SE ŠE NUŠKA ZGANILA, NI SE ŠPELA VREČE RAZGRNILA, ŽE SE SAMO DARILO ZAKOTALI PRESTRAŠENI NUŠKI PRED KRILO, IN KOBACA, SKAČE, KOT BI IMELO KRAČE, IN SE VALI NA VSE STRANI.

HOPSA, TRALA, NAPREJ IN POČEZ,
ČUDEN, OJ ČUDEN JE BOBIJEV PLES,
RAD BI OPROSTITL SE CUNJASTE VREČE,
RAD BI POSKOČIL IZ JEČE MOREČE ...

IN KER SE MU BEG NE POSREČI, JEZNO ZARENČI IN ZACVILI, BOG SE USMILI! — —

PLAHA GOSPODIČNA NUŠKA VISOKO DVIGNE DOLGO KRILO IN UBEŽI V SOBO, ZAPRE VRATA IN ČVRSTO DRŽI KLJUKO.

»VEN, VEN IZ MOJE HIŠE S TO ZVERJO,« KRIČI TRESOČA SE PO VSEM ŽIVOTU.

V KUHINJI PA GROMKO ODMEVA ŠPELIN VESELI SMEH, A BOBI PLEŠE IN PLEŠE V VREČI PO TLEH.

KONČNO PA SE LE OPROSTI NELJUBEGA MU OVOJA IN SMUK — NA SVEŽI ZRAK V PROSTOST.

PRIJETNA ZAVEST ZMAGE PA SE MU HITRO PRELIJE V NEPRIJETNO, NEPOZNANO OBČUTJE, VSE MU JE TUJE:

ŠPELINO GLAS,
NO SMEJANJE
IN NUŠKINO
KRIČANJE, GA
MOČNO VZNE-
MIRITA.

POVESI PRI-
STRIŽENI REPEK,
SKORO PO TLEH
SE PRIPLAZI BO-
JEČE DO ŠPELE
IN JO VPRAŠU-
JOČE POGLEDA,
KOT BI HOTEL
REČI: »KAJ PA
POMENI VSE
TO?«

ŠPELA SE U-
MIRI, PORAVNA
SI ŠIROKI, NA-

ŠKROBLJENI PREDPASNIK, OBRİŠE SI OB ROKAV VESELE SOLZE IN ZAKLIČE:

»GOSPODIČNA, OPOGUMITE SE. UGANKA JE ŽE PRISKAKLJALA IZ ZANKE, NI LEVČEK NITI DIVJA MAČKA ALI PODLASICA, KOSMATE GLAVICE SE DRŽI SRČKANO TRUPELCE, NEŽNE TAČICE, MAJHEN REPEK — VSE SKU-
PAJ PA SE ZOVE: PSIČEK BO-BI, MLAD, LJUBEK, PRIJAZEN. NE BOJTE SE GA!«

BOJÁZLJIVO, NEZAUPLJIVO PRITISNE TRESOČA SE RO-
KA NA KLJUKO, PRIKAŽE SE NUŠKIN NOS, ŠPRANJICA MA-
LO ŠIRŠE ZAZEVA, PRIKAŽE SE VSA PREPLAŠENA REVA. VRATA SE ODPRO NA STEŽAJ — IN TEDAJ DA NUŠKA Z GLASNIM VZKLIKOM DUŠKA SVOJEMU PRESENEČENJU:

»MLAD PSIČEK, JOJ, KAKO JE LJUBEK! PRIDI, PRIDI BO-
BIČEK, ALI HOČEŠ OSTATI PRI MENI; JOJ, ŠPELA, KAKO
SEM SI GA ŽELELA.«

VZAME GA V NAROČJE IN GA BOŽA OD GLAVICE DO
REPKA IN NAZAJ TER PO TREBU-
ŠČKU IN TAČICAH, PA POLJUBI GA
NA BELO ZVEZDICO SREDI ČELA.

BOBI SLUTI, DA JE NUŠKA NJE-
GOVA NOVA GOSPODARICA. VLJU-
DEN JE, MILO PROSEČE JO POGLE-
DA, ČEŠ: »SIROTEK SEM BREZ MAMI-
CE, SPREJMI ME ZA SVOJEGA, PRI-
DEN, ZVEST, VDAN PSIČEK TI BOM.«

IN GOSPODIČNA BERE SKRITO
PROŠNJO V ŽIVIH, MLADIH OČEH,
IN REČE:

»MOJ PRIJATELJČEK IN TOVARIŠ
BOŠ, ČUVAR MOJEGA DOMOVJA,
LEPO BOM RAVNALA S TEBOJ, MA-
LO BO DELA A MNOGO JELA, TAKO SE ZATE SPODOBI,
KAJNE, BOBI?«

NUŠKA DEBELUŠKA JE ŠPELO POGOSTILA IN JO OB-
DARILA, NATO JE ŠPELA ODŠLA. BOBI PA JE OSTAL PRI
GOSPODIČNI NUŠKI, KI SO JI ZELO PRI SRCU KUŽKI.

Maksa Samsa:

Zgodba o usmiljenju.

Gospa se s trga s šopom dalij vrača —
gospa zadene v slepega berača . . .
— „Usmiljenje! Za dar ponižno prosim!“
— „Umakni se! Ne vidiš — rože nosim!“

Gospa se s trga s šopom dalij vrača —
gospa ne vidi slepega berača . . .

O smučanju in o smučkah.

Smuk.

med vseh sportov, ki jih gojimo danes, je gotovo smučanje najstarejše. Smučke so najstarejše orodje, ki so ga poznali že v ledeni dobi, takrat ko je bila naša zemlja še vsa pokrita z ledom in snegom, in so tisto orodje, s katerim so si prebivalci pomagali, da so se mogli kretati po zasneženi in zamrzli zemlji. Smučke, ki so jih poznali že takrat, so najbolj verjetno nastale iz sank. Sanke so bile namreč tisto vozilo, na katero je takratni človek naložil svoj lovski plen. Drugače skoraj ni moglo biti, kajti kako bi tudi mogel spraviti v svoja stanovališča ogromnega ubitega mamuta ali velikega severnega jelena. Ker pa je spravljal na sankah svoj plen domov, je moral imeti nekaj tudi za sebe, da je mogel hoditi po vdிரaočem se snegu. Pomagal si je na isti način kakor pri lovu. Na vsako nogo si je privezal vejo, ki mu je omogočila lažje premikanje po zasneženih poljanah. Uporabljal je pa tudi kosti ubitih živali, ki si jih je privezal na noge. O tem priča več izkopin, ki se nahajajo po različnih muzejih.

V nekem nemškem časopisu smo čitali nedavno prav zanimiv članek o zgodovini smučanja, ki dokazuje, da smo ravno mi Slovenci najstarejši smučarji v Evropi. Svoje trditve opira dotični pisec na podatke iz znane knjige našega Valvazorja »Slava Vojvodine Kranjske«, ki je izšla l. 1689. v Ljubljani. V tej knjigi govori poseben odstavek, kako kranjski kmetje uporabljajo pozimi kratke in široke snežne čevlje, s pomočjo katerih se kretajo po snegu. — Tudi v zgodovini smučanja se često navaja Valvazorjeva knjiga. Na neki razstavi na Dunaju pred par desetletji smo lahko videli prav take smučke, kakršne opisuje Valvazor. Te smučke izdelujejo kmetje v Julijskih Alpah sami in še vedno gotovo tako, kakor so jih izdelovali za Valvazorjevih časov. Zato lahko trdimo, da je smučanje v naših krajih staro najmanj 600 let in da niti ne vemo, na kakšen način se je pričelo. — Profesor Wiklund iz Upsale (Švedska), znani strokovnjak za zgodovino smučanja, trdi, da so skoraj gotovo prišli švedski bojovníki za časa tridesetletne vojne (1618.—1648.) v naše kraje in tako prinesli smučanje k nam. Še bolj verjetno pa je, da je smučanje v slovenskih Alpah še starejše kakor pa tridesetletna vojna. To sklepajo iz tega, ker izdelujejo slovenski kmetje, posebno na Blokah na Notranjskem, smučke še vedno iz bukovine. Da se smučke lahko upognejo, jih kuhajo v vodi in jih pričvrstijo v neko posebno pripravo, da obdrže svojo zakrivljeno obliko. Za kretanje po snegu uporabljajo palice, a smučke pritrjujejo na čevlje z usnatimi trakovi. V planinskih pokrajinah uporabljajo kmetje smučke, kadar gredo iz hiše ali v cerkev ali pri pogrebu pokojnikov. Božič velja pri njih za velik smučarski praznik. Na ta dan se vršijo smučke tekme, katerih se udeležujejo poleg moških tudi ženske in mladina. S smučkami pasti je največja sramota. Tako razlaga omenjeni švedski profesor.

Kako važne so bile smučke v starih časih, pa priča nebroj pravljič, ki se skoro vse pečajo s postankom tega važnega prevoznega sredstva.

Ostjaki, pleme Uralcev v Sibiriji, pripovedujejo, da je prve smučil nosil vremenski bog Tor. Najstarejša pravljičica o postanku smučil pa izvira iz Kavkaza in se nanaša na oba nadangela Gabrijela in Mihaela. Bog ju je poslal na zemljo, ko je bila ta še vsa mehka in močvirnata; ker nista mogla hoditi, sta si privezala na noge nekake deske in z njimi drčala po zemlji.

Nas pa gotovo tudi zanima, kako in iz kakšnega lesa so delali smučke. Že ime »skic« pöve, da je to les, ki je iztrgan iz drevesa, kajti pravih in dobrih smučil niso žgali, temveč vedno iztrgali iz debelega kosa lesa. Na

Finskem in v Skandinaviji so še pred nedavnim časom izdelovali smuči na ta način. Poiskali so v gozdu pripravno smreko, ko je bilo drevo še mlado. V sredino, približno en meter nad zemljo, so pa zabili v drevo kos železa. S tem železnim klinom je raslo drevo 10 ali pa še več let. Nato so drevo posekali in izrgali les, ki je imel prirodno krivino, kakor je potrebna za smučke, in zaradi katere so smuči pridobile na svoji gibčnosti. Veliko vlogo pri smučkah igra pa tudi lega drevesa. Pravijo, da dajejo najboljši les tiste smreke, ki so izpostavljene solncu. Kajti smrekí ne prija sonce, in tam kjer je smreka najbolj izpostavljena solncu, se napravi najtrši les. Smučke iz takega lesa so zelo trpežne in močnejše kakor pa iz drugih vrst lesa.

Seveda dandanes, ko je povpraševanje za smučmi vedno večje, ko smuča vse, mlado in staro, je nastala zaradi izdelave smučí nova industrija in danes ne izdelujejo smučí več na ta način. Glavne vrsti smučí delajo iz finske in švedske bele breze, iz našega jesena, iz akacije ter iz »hikory-lesa« iz Amerike, ki je najboljši les, najgostejši in najbolj odporen.

Na kratko smo povedali zgodovino smučí in njihov postanek. V najstarejšem času so bile torej smučí orodje, ki so omogočale, da se je človek lahko kretal po neizmernih zasneženih poljanah, danes pa postajajo tisto orodje, ki vodi človeka ven v prosto naravo, tja kjer ni megle, kjer sije visoko v planinah zlato solnčece.

Krmite ptičke.

Zima se vedno bolj približuje in lačne ptičice — naše prijateljice žalostno obletavajo človeška prebivališča, da bi jim usmiljena srčeca natrosila živeža; saj so vendar ptički naši največji do brotniki!

Ptice so namreč najhujši sovražniki rastlinskih škodljivcev. Vse premalo je znano, kako ogromne množine raznega mrčesa pokončujejo ptice. Tako pojé sinica, ki tehta okroglo 12 dkg, dnevno isto množino žuželk ali 2000 jajčec metuljev. Ker je pozimi čestokrat navezana samo na to prehrano, si lahko izračunamo, kako prijetno in uničujoče učinkuje jata sinic. To nam postane še bolj jasno, če pomislimo, da 1000 gosenic lahko uniči najvišjo smreko. Ena sama sinica obvaruje torej, prav lahko cel gozd dreves.

Mlada lastovka pohrusta vsak dan preko 1000 muh v velikosti navadne muhe do brenclja. Rdečerepka pita svoje mladiče približno od 4. ure zjutraj do 9. ure zvečer in jim prinese v tem času povprečno 1200 žuželk, med njimi gosenice dolge 2—3 cm. Dvojica rdečerepk s 4 mladiči pokonča tako od meseca maja do septembra preko 100.000 škodljivcev.

Dvojica dolgorepk pręskrbi svojemu zarodu dnevno okrog 2000 škodljivih gosenic.

Kako napravite ptičicam lične hišice za krmljenje, smo natančno opisali v 5. številki lanskega letnika našega lista.

Zvončkarji, usmilitе se lačnih in prezebajočih siromakov – ptičkov!

Kitajske igračke.

Kako preproste so, kako različne od igračk, ki si jih želite vi! Morda bi si pa tudi kdo izmed Zvončkarjev zaželel takole drobno in ceneno stvarco, kakor jih prodajajo v najrazličnejših barvah in velikostih po stojnicah na Kitajskem in ki jih tako zelo ljubijo kitajski dečki in deklice. Punčke za igračko so vse urejene tako, da premikajo ude in če le mogoče tudi oči, kajti mrtve punčke kitajski otroci ne marajo.

Pa si jih oglejte na sliki! Prva predstavlja običajno punčko, ki dviga ročice in obenem premika nožice, kakor da bi hotela korakati, če potezamo tenko bambusovo palčičo, ki moli iz oblekce. Druga nam pa predstavlja uslužnega možica, ki s potezanjem dvigne svoj drobni klobuček, pozdravi z glavo in čudovito zabavno pomežika z očki.

Zelo lepe so te igračke, čeprav so v primeri z našimi kaj preproste. Zato so pa tudi zelo poceni in nabavi si jih lahko vsak. Dobite jih pri najbogatejših kitajskih otrocih kakor tudi v najsiriromašnejši kočici. Pravijo, da so bile te igračke znane že pred par sto leti in da so bile takrat ravno take kot so danes. Ohranile so torej vedno isto obliko in priljubljenost pri kitajski mladini.

Dan svobode.

Od včeraj sem sama in svobodna. Strašno mi je in žalostno. Vendar — je tako bolje! Lahko sem žalostna, kadar hočem. Ni mi treba veselo gosti in žvižgati, zabavati druge, a natihoma jokati.

Danes sem prelila dosti solzá. Spomnila sem se džungle, mamice in Zo-Zo.

Na dvorišču sem se s težavo skobacala na ograjo. Za njo so rastle visoka drevesa. Skočila sem na vejo in splezala celô na vrh. Na drevesu so rastle orehi v zeleni luščini. Niso bili dobri, toda jedla sem jih, ker sem bila lačna. Nasitila sem se in sem se že mirneje začela razgledovati po svetu.

Bila sem v velikem vrtu. Videla sem ptiče. Že so zaspali in leno vzklikali. Solnce je ugašalo na nebu. Mrak je počasi zapadal. Ne tako kakor v džungli. Tam prihaja noč takoj. Ljubljena džungla! Stisnila sem se med veje. Bila sem mirna in celo malo spala sem. Zjutraj sem obiskala ves vrt. Ni bil tako velik kakor naša džungla. Nisem našla banan in ne papagajev. Le orehi so rastle na drevesih. Posilila sem se in sem hotela pisati. Namah mi je prišlo na misel, da sem preveč blizu Žaninega doma. Lahko me najdejo tu. Sklenila sem bežati dalje. Preletela sem vrt in sem splezala na ograjo. Za njo se je vleklo polje. Skočila sem na drugo stran in se skrila v travi. Pomikala sem se oprezno, prežeč in pazljivo ogledujoč okolico. Opoldne sem se priplazila do starega, napol sežganega plota. Pogledala sem skozi špranjo. Ugledala sem nekaj novega.

Stale so tam na kolesih velike, rdeče skrinje z okni. Nekakšne pošasti so s tuljenjem in škripanjem švigale v razne strani. Visoko so metale oblake črnega in belega dima. Strah se me je že loteval. Namah sem zavohala nekaj zelo mikavnega.

Odnekod je prihajal čudovit vonj po jabolkih. Šla sem na drugo stran in sem vohala. Vonj me je privedel do ene izmed skrinj na ko-

lesih. Čutila sem vedno močnejši vonj. Rada imam jabolka, če so sočnata in sladka. Kretala sem se okoli skrinj in se povsod ogledovala. Bile so popolnoma zaprte... Kaj naj tu delam? Morala sem priti do jabolka. Lakota se je čimdalje bolj oglašala.

Kmalu sem opazila, da ni bilo železno okence natanko zaprto. Aha! Dalje je šlo popolnoma gladko. Hitro in ročno sem splezala na črno streho skrinje. Odtod — do okenca. V skrinji je bilo temno. Vendar sem opazila, da je polno jabolka v njej. Ne da bi pomislila, sem skočila dol.

Kako izborna so bila ta jabolka! Nisem se mogla odtrgati od njih. Jedla sem in jedla. Kmalu me je utrudil sen. Trepalnice so same padle. Stisnila sem se v temen kotiček, kjer sem našla malo slame. Zaspala sem... Ne vem, kako dolgo sem spala. Ko sem se prebudila in osvestila, sem opazila, da se skrinja naglo kotali. Tresla se je, drgetala, škripala. Pod podom se je razlegalo enakomerno ropotanje: »Ta-tata! Ta-tata! Ta-tata...« Vozila sem se. Kam? V neznan svet... Vzdihnila sem... Šlo mi je na jok... Premagala sem solze. Misli sem si, da v moji novi prigodi to ne pomore. Če se bom jokala ali ne, — skrinja me bo vozila in zbijala svoj nadležni: Ta-tata, ta-tata!«

Eh! Bolje je pojesti to rdeče jabolko... Izborna je bilo! Sladko in polno oživljajočega soka. Izvrstno je ugasilo žejo. Uh! Uh! Uh! Kaj se je tam premaknilo za kupom jabolka? Skrila sem se, toda okoli nisem spustila z nasprotnega kota. Kmalu sem zagledala skuštrano svetlo glavo. Črez hip sem ugledala prestrašen obraz dečka. Kako je to dobro — imam tovariša! Morda se sprijazniva?

»Ah! Ah! Ah!« sem radostno zaklicala in mu vrgla jabolko. Deček je prestrašeno zakričal in se skrnil. Šla sem k njemu z iztegnjeno roko.

Sedel je za kupom jabolka. Iz njegovih oči je odseval strah. »Prosim oprostjenja... milosti!« je šepetal in pomolil glavo.

Morda je mislil, da ga hočem udariti? Gledala sem nanj osupla. Dvignil je glavo in gledal name. V velikih, modrih očeh so migljale solze in radost. »Opica?« je zašepetal. »Mala, lepa opica v oblekci?«

Vzel me je oprezno na roko, pritisnil me k sebi, poljubil me na glavo. Odgovorila sem mu z ljubkovanjem. Tako dolgo ga že nisem občutila. Srca sta nama močno bili. Jokala sva oba. Začela sem pripovedovati novemu prijatelju o svojih prigodah. Ni razumel, toda smehljal se je in mi gladil ročici. Naposled je dejal: »Vem, da mi nekaj govoriš. Ne morem te, opica, razumeti. Povem tebi o sebi. Gotovo me tudi ti ne razumeš, vendar ti povem.«

Posadil me je sebi na kolena, pogrnil nožici s polovico plaščka in nadaljeval:

»Hodim po vaseh in mestecih z Jožefom. Jožef je akrobat. Nekdaj je bil slaven. Sedaj je — star in bolan. Sicer pa je vedno pijan...

Pije džin in whisky... Naučil me je svojih umetnosti... Jaz dajem predstave, a Jožef bije na boben. Če gledalci ne vržejo v njegov klošbuk nobenega novca, me Jožef tepe.

»O=O=O!« sem zaklicala.

»Da! Da!« je rekel deček, gledajoč name z osuplim pogledom.

»Tepe me! Pravi: 'Ti, Pavle, ne znaš zabavati slavnega občinstva!' In vnovič me tepe...«

Pavelček je vzdihnil in si z dlanjo otrl solze iz oči.

»Jožef je sedaj obolel... Leži v mali vasici in ječi... Ukazal mi je iti v mesto in mu kupiti zdravila... Denarja mi ni dal. Povedal mi je, naj beračim. Za nabrane groše sem moral kupiti zdravilo. Storil

sem, kakor je rekel. Zdravilo sem kupil. Sedaj se vračam... Zlezal sem v ta tovorni vagon... Bojim se, da me sprevodnik odkrije. Potem me natepe in vrže ven...«

Poslušajoč Pavelčka, sem se jokala in se vedno bolj pritiskala k njemu.

»Opical!« je zašepetal. »Pojdiva skupaj k Jožefu! Naučim te umetnosti. Bova služila dosti denarja. Jožef me potem ne bo tepel...«

»Ah! Ah! Ah!« sem zarenčala veselo. Takoj sem vzljubila tega bledega, tihega dečka. Nisem ga hotela zapustiti. Očividno me je razumel. Prijel me je in me poljubil v sam gobček. Vozila sva se ves dan. Sedela sva stisnjena drug k drugemu in sva se gostila z jabolki. Bilo mi je tako mirno in veselo! Zdelo se mi je, da sem z Ori-Orijem. Skrinja namreč, ki jo Pavelček imenuje vagon, je zelo veselo drdrala: »Ta-tata! Ta-tata!« Naposled je drdranje prenehalo. Deček je odsunil vrata in oprezno pogledal ven: »Morava zbežati, opica! Pripeljali smo se!« Vzel me je za roko in z enim skokom sva bila na tleh.

Nekdo je kričal in tekel za nama. Pavelček je bežal kakor rjava, brza antilopa na savani. Držala sem se ga močno za vrat. Bežala sva dolgo. Šele ko so nas obdala drevesa, se je Pavelček ustavil.

»Za tem gozdom leži vasica. Tam sem pustil bolnega Jožefa. Morava se malo oddahniti...«

Sedela sva pod drevesom. Vzela sem iz žepa jabolko in ga podala dečku. Razveselil se je, ker je bil žejen in segret od hitrega bega. Kakšna sreča imeti prijatelja! Sedaj že vem, da ne poginem... Bova si medsebojno pomagala in si vse delila. Kakor to jabolko...

Dan prvega nastopa.

Spoznala sem Jožefa.

Bil je to siv človek z rdečim obrazom. Šepal je in s težavo hodil ob palici.

Jožef ima debelo palico. Mar je s to palico tepel Pavelčka?! Sicer pa se mi Jožef ni zdel zloben. Je vedno žalosten in molčeč. Gredoč vedno miga z ustnicami. Kakor bi nekaj neprestano zvečil. Zelo se je razveselil zdravila, a še bolj ga je razveselil moj prihod. Drugi dan je že lahko popolnoma dobro hodil.

»Pavelček,« je dejal tiho, »nimamo denarja. Moramo prirediti predstavo.«

»Dobro!« je odgovoril potrpežljivi deček. »Tako bom zvonil in tolkel na boben.«

Vzel je nekaj velikega in okroglega. Začel je razbijati s kratkim klinom s kroglico na koncu. Jožef sam je zvonil. Zo-Zo je zvonila, če je klicala služkinjo. Ura je tudi zvonila. Jaz poznam zvonček. Samo nisem vedela, da se nahajajo tako veliki, kakršnega ima Jožef.

Od vseh strani so se zbirali ljudje. Stali smo na trgu sredi naselbine.

»Skrij opico pod plahto, pa jo pozneje pokaži občinstvu. To bo sijajna točka!« je rekel Jožef Pavelčku.

»Opica je modra,« se je odzval deček. »Kmalu jo naučim hoditi po rokah in prevračati kozolce. Tedaj bomo dobro zaslužili!«

»O-o-o-o!« sem zaklicala. »Jaz znam hoditi po rokah in prevračati kozolce!«

Nista razumela, ker se še nista utegnili naveseliti se. Samo smehljala sta se mi. V tem nas je obdala gruča ljudi. Sedela sem pod plahto. Skozi luknjico sem vse videla. Jožef je bil na boben. Pavelček se je zaletaval in se prevračal v zraku. Kričal je glasno: »Hop!« Jožef je ponavljal za njim »Hop!« Deček je hodil po rokah in skakal skozi kolo. Končno je prišla vrsta name. Odslonili so plahto in me pokazali občinstvu. Jožef je pripovedoval:

»To je šimpanz. Najmodrejša med afrikanskimi opicami!«

V gruči so se razlegli kriki in smeh. Otroci so iztegovali k meni ročice. Spustili so me v sredo.

»Sedaj vam pokažem, kaj znam!« sem si mislila.

Začela sem hoditi na rokah in prevračati kozolce. Jožef in Pavelček sta osupnila od začudenja. Zlezla sem na boben in z njega napravila v zraku saltomortale double.

Gruča gledalcev je tulila. Okoli so ploskali z rokami. Jožef in Pavelček sta tudi ploskala in kričala od veselja. Videč splošno navdušenje sem dala prst v gobček in zažvižgala na vso moč. V bližini se podeči psi so se z lajanjem zapodili v beg. Z bližnje strehe se je dvignila splašena jatica belih ptičev. Gledalci se niso mogli dovolj načuditi.

Jožef mi je poljuboval roke, Pavelček pa imel solze v očeh. V Jožefov klobuk so se sipali veliki in mali obročki denarja. Nabral si je tega precejšen kupček! Bila sem ponosna in srečna.

Ha: Dobro šolo mi je dal »striček« Ori-Ori. Kdo bi mogel pričakovati, da mi bodo te »stričkove« šale kdaj kaj koristile?! In vendar so koristile! In še kako!

»Ti si velika umetnica!« mi je dejal Jožef po predstavi. Sem »umetnica«? Kaj to pomeni?

Gotovo nekaj dobrega, ker je Jožef to govoril ves ginjen in navdušen.

»Ti si moja prijateljica, moja mala, ljubljena opica!« mi je zašepetal Pavelček.

To mi je napravilo resnično radost! Slabo je le to, da so mi pri prekopicavanju počile hlačke...

Bila sem utrujena...

(Dalje prihodnjič.)

Marijana Željeznova-Kokalj:

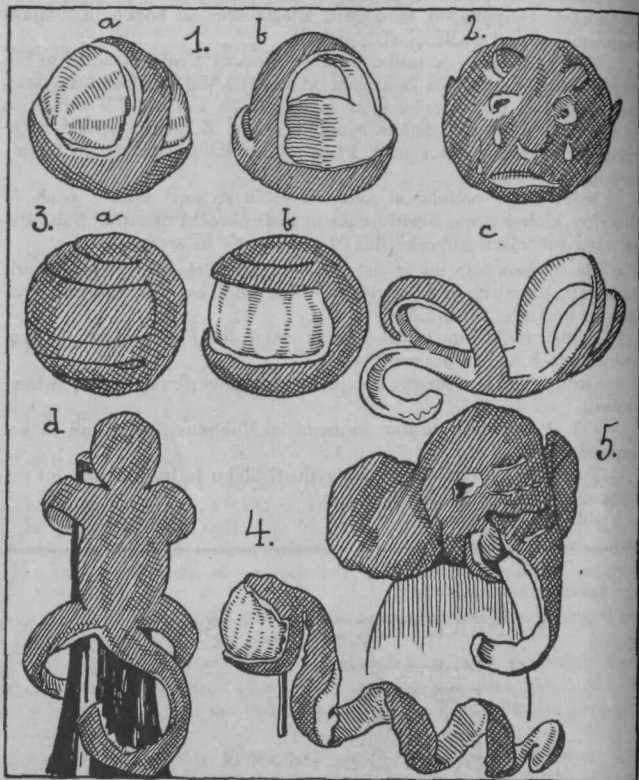
Milufinčkova pesem.

Mama sinčka
popestuže,
sin medvedka
privzdiguje,
petelinčka
prekucuje.

Tinga-tanga, tinga-tan,
pride tiho zlati sanj.

Nese mama v postelj sinčka
in medvedka, petelinčka.
Noč zemljo s temo zasuje –
pripovedka
se končuje.

Šale iz mandarin.

št. 1. »Košarica«. a) pokaže, kako se mandarina olušči, da ostane lična košarica.

Št. 2. »Plakajoči možek«. Če v oči narediš luknjice in mandarino nekoliko stisneš, ji pritečejo »solze« iz oči. Samo ob sebi je umevno, da lahko zarezeh tudi izreže: veselje, resnost, smeh itd.

Št. 3. »Plezajoča opica« (a, b, c, d). Tu je potrebna že večja spretnost kot pri košarici, čeprav so v glavnem podobne zarez. a) kaže, kako sad narežeš; b) pokaže, koliko nepotrebne lupine oluščiš; c) je že pripravljena lupina, ki jo kot d) natakneš na steklenico. Če se slučajno odlomi rep, naj velja kot »plesoči možek«.

Št. 4. »Kača«.

Št. 5. »Slonova glava« potrebuje lupino dveh mandarin. Iz prve narediš glavo z ušesi, iz druge pa rilec in zobe. Vse skupaj obesiš na kako steklenico.

— Izmislite si tudi sami kake figurice in jih izrežite sebi in drugim v zabavo!

Beli slon.

Siamska pripovedka.

Bilo je to v pradavnih časih, ko so še ljudje srečno živeli. V deželi Siam, ki leži tam daleč za devetimi vodami v južni Aziji, se je nahajala gora, ki je obstojala iz samih rdečih in modrih dragih kamnov, kateri so bili pomešani z demanti. V tej gori je živel najvišji bog starih Siamcev. Kadar se je ujezil, se je potresla zemlja. Nekega dne se je tako strašno razjezil nad rodbino hudobnega delavca, da je pri potresu zemlja požrla delavčevo kočo in gozd, ki je rasel za njo.

Zgodilo se je to ravno v tistem času, ko so se Siamci med seboj prepirali, pretepali in morili. Ni bilo reda v deželi, vsak je uganjal kar je hotel, a na bogove so vsi pozabili.

A najvišji hudobni bog ni spal. Najprvo je začel treskati s svojo strelo med ljudi, da jih je opomnil, da stari bogovi še niso izumrli. Toda ljudje so bili že tako zakrknjeni, da niso hoteli verjeti božjemu svarilu, pobijali so se še nadalje med seboj.

Tedaj je živel v deželi star čarovnik, ki mu je bilo ime Pra Visan Bogana Hut. Bil je zelo dobrodušen starec in tak učenjak, da takega še nikoli ni bilo na svetu. Kadar je razmišljal, in to se je zgodilo pogosto, je postala njegova dolga brada čisto bela, kadar se je ujezil, je bila zelena kot kača in kadar se je smejal, je postala rdeča kot ogenj.

Ko je Pra Visan Bogana Hut videl, da v deželi ni reda, je razglasil vsem ljudem, da se bo v zemljo pogreznila vsa siamska dežela, ako ne bodo prepiri prenehali. Ko je to povedal, je odšel v džunglo, sam, brez orožja, spremljan le od svojega domačega leoparda, ki mu je povsod zvesto sledil kot pes.

Pra Visan je imel čudovit dar: vse divje zveri so ga ubogale. Bal se ni niti krvoločnih tigrov, niti strupenih kač, kajti znal jih je obajati s piskanjem na svojo čudotvorno piščal. Ko je Pra Visan prišel v džunglo, so mu živali prihitele nasproti in so se zbrale okrog njega. Tiger je legel poleg bivola, kača pa se je zvila v svitek ter ležala pred njim.

Pra Visan Bogana Hut je ostal tri dni in tri noči v džungli. Ko se je vrnil med ljudi, so ti prenehali s prepiranjem, tako velika je bila njegova moč. Zbral je ves siamski narod na gori iz dragih kamnov ter stopil na vrh, spremljan od svojega leoparda. Visoko proti nebu je dvignil roke, in tedaj je začel narod moliti. Bog pa je skozi usta Pra Visana razodel narodu, da si mora izbrati kralja, in sicer onega, ki bo našel belega slona.

V Siamu je na tisoče slonov, toda vsi so sivorjavi. Tedaj so bili vsi ljudje prepričani, da je nemogoče najti belega slona. A vendar je na povelje boga odšlo trideset najstarejših plemičev v džunglo, da

bi poiskali belega slona ter ga pripeljali v mesto. Eni so šli na lov s psi, drugi z udomačenimi sloni, tretji pa z opicami. Samo starec Nikon Prama Git je vzel seboj svojega mladega nečaka. Ime mu je bilo Mome-Čau Laksna Lert. Bil je zelo pameten in spreten deček in je vzel seboj majhno opico, ki se je imenovala Nunu. Ta dva sta vedela za steze, po katerih prej nihče še ni hodil, in poznala sta navade vseh divjih živali v džungli. Razen tega sta bila dobra prijatelja drugih opic.

Sredi gozda je prišla velika opica k Nunu. Pripovedovala ji je novice iz gozda, a ko ji je Mome-Čau Laksna Lert povedal, zakaj sta prišla v džunglo, se je začela stara opica na ves glas krohotati. Prebrisan deček je takoj vedel, zakaj se smeji, gotovo je bila videla belega slona.

Na njegovo vprašanje pa opica ni ničesar odgovorila, temveč ga je prišla za roko in ga z Nunu vedla naprej v šumo. Splezali sa na velikansko drevo in se potem spuščali naprej po vejah od drevesa do drevesa.

Na čudežen način so dospeli pred veliko ravnino, na kateri se je pasla številna čreda slonov, a sredi nje čisto bel slon.

Kako je deček s pomočjo obeh opic odvedel belega slona iz srede njegovih stražnikov in na kak način ga je udomačil, to si niti najpametnejši siamski starci niso mogli razložiti.

Pripoveduje se, da je neki dan prišel po cesti v glavno mesto dežele ogromen bel slon, na njem sta pa sedela Mome-Čau Laksna Lert in njegova prijateljica, opica Nunu.

Laksna Lert je imel prekrasen plašč, ves obšit z dragimi kamni, na glavi pa je imel krono v obliki pagode.¹

V starih siamskih rokopisih stoji pisano, da je bil ves slon pokrit z demanti in sicer tako na gosto, da je bilo komaj videti njegovo belo kožo. Od tod prihaja, tako pripoveduje pravljica, bogastvo siamskih kraljev, ki so, kot je znano, najbogatejši na svetu.

In tako je postal Mome-Čau Laksna Lert prvi kralj siamski. Mala opica Nunu pa je ostala na kraljevskem dvoru, imela je celo majhen prestol poleg kraljevega.

Belega slona so pa častili v kraljevini kot svetnika. Slovesno so ga krstili in dobil je ime Fra-Žavetr-Gažadežna-Dilok. Zgradili so mu veliko svetišče, in ko je dobil mlade, so jih redili v svetišču in častili so jih za svete.

Beli slon pa je prišel v siamski grb in tudi na siamsko zastavo.

Priredil P. V. B.

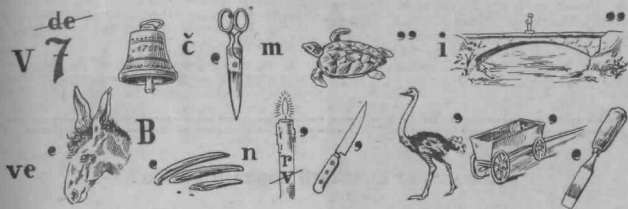
¹ Pagoda je indijsko svetišče s koničasto streho.

Naše uganke.

1.

ZASTAVICA V PODOBAH.

2.

KRIZALJKA NOVO LETO.

Besede pomenijo: 1. Navpično. 2. Cezlina. 3. Nekdaj slov. dežela. 5. Mesto v dr. ban. 7. Slov. dežela v Italiji. 9. Mesto v Jugoslaviji. 22. Proga. 23. v s. II. Vodovarstvo: 1. Trdilnica. 3. Dolž. mera. 4. Pom. gl. 6. Turški pogl. 8. Stev. 10. Nikalnica. 11. Stevilo. 12. Pleme. 13. Del voza. 14. Veznik. 15. Utež. 16. Os. zaimek. 17. Okrajšava za »številka«. 18. Moško krstno ime. 19. Kosnec življenja. 20. Začimba. 21. Predlog. 24. Plosk. mera. 25. Prebivališče. 26. Rastlina, iz katere izdelujejo predivo. 27. Velelnik gl. »iti«.

3.

ZEMLJEPISNA ZLOGOVNICA.

Sestavil Vagaja Uroš.

A, a, aj, an, ar, ca, čev, dec, dov, dri, dro, go, gra, i, ja, ja, ja, je, ji, ka, ka, ko, ks, le, li, lj, lo, me, mi, na, no, o, of, pa, re, ri, slo, sto, ša, šči, ti, tin, tr, ven, vež, vo, vo, žič.

Iz gornjih zlogov sestavi imena mest in trgov, in sicer: 1. Mesto v Kvarnerju. 2. Mesto na otoku Krku. 3. Mesto ob Soči. 4. Trg na severni narodni meji. 5. Mesto ob Sori. 6. Mesto ob Rinži. 7. Trg v vipavski dolini. 8. Mesto ob Mislinji. 9. Trg ob Savi. 10. Trg v Bački. 11. Trg pod Storžičem. 12. Mesto pod Kriško planoto. 13. Mesto ob Krki. 14. Glavno mesto na otoku Krku.

Začetnice, čitane od zgoraj navzdol, povedo znano zdravilišče v dravski banovini.

RESITEV UGANK IZ NOVEMBERSKE ŠTEVILKE.

1. Zagonetni kvadrati: I. Sto, Tisa, osem, lama, II. Lama, amen, Meka, Anam, III. Anam, Neva, Avar, Mars, IV. Mars, ahah, Rado, Stol.

2. Besedna uganka: vrt, krt, hrt, prt, črt.

3. Križaljka »Parkelj«: Vodoravno: 1. um, 2. od, 5. koš, 7. vsi, 8. sak, 10. os, 11. in, 13. se, 14. sl., 15. to, 16. val, 18. Iva, 19. as, 22. ar, 24. koran, 27. vi, 28. ov, 30. ar. Navpično: 2. Miklavž, 3. os, 4. da, 5. kosa, 6. Oslo, 7. veriga, 9. ki, 12. na, 14. svi, 17. lava, 21. rak, 23. rov, 25. Rio, 26. nožar, 29. vile, 31. šiba.

4. Zastavica v podobah: Bog živi našo lepo, drago Jugoslavijo!

Vse štiri uganke so rešili:

Zlatica Jug, Studenci pri Mariboru; Dobrajc Anton, Ostrožno pri Celju; Savo Sink, Ljubljana; Boža Roš, Del pri Hrastniku; Dušan in Boris Dernovšek, Sv. Barbara pri Mariboru; Pečar Danka, Zagreb; Saša Ozmec, Lipa pri Beltincih; Janežič Zvonimir, Bled; Saša in Ivan Fajgelj, Dubrovnik; Vanda Pelko, Toplice pri Zagorju; Kos Milan, Radeče.

Tri uganke so rešili:

Malči Weibl, Metlika; Zdenka Hrovat, Ormež; Gruntar Srčan, Ljubljana.

Dve uganke sta rešila:

Košena Zlata, Gornji grad; Marijan Baumann, Dobovec pri Rogatcu.

Eno uganke je rešil:

Dimnik Peter, Ljubljana.

UGANKARJI — POZORI!

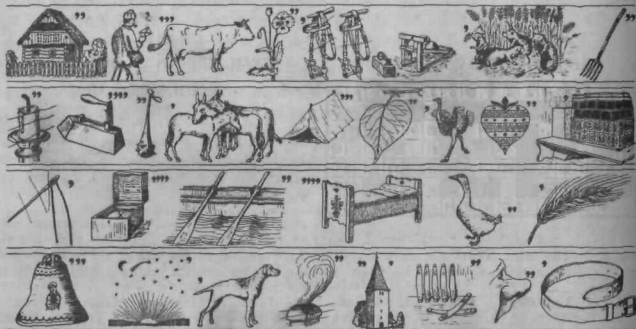
NAGRADE

V božičnih počitnicah bo časa dovolj, da boste lahko uspešno razvozljali naše zanke in potrli trde orehe. Žreb bo nato razdelil med pridne ugankarje tele izvrstne slovenske mladinske knjige iz založbe Učiteljske tiskarne v Ljubljani:

1. E. Gangl: Zbrani spisi, V. zvezek.
2. Ivan Lah: Češke pravljice.
3. A. Rapč: Mladini, VI. zvezek.
4. Korban: Vitomilova železnica.
5. Komanova: Narodne pravljice in legende.

Le pogumno na delo! Pa mnogo iznajdljivosti in sreče! Na svidenje!

Kako bodo kofičkarji zapeli o božiču?

Priredila: Uroš in Dušan Vapač

Opomba: Prva sličica ne pomeni ne hiše ne hišice ne kočice ne bajte ne vile ampak k...

Iz mladih peres . . .

(Prispevki »Zvončkarjev«.)

GOSPODOVO ROJSTVO.

V hlevčku tihem,
v hlevčku mirnem
Marija in Jožef sedita
in Detetu v jaslih
sladkó se smejita . . .

Mimica Ibovnikova, Bled.

Marica Oblakova:

MOJA POT IZ AMERIKE V JUGO- SLAVIJO.

Še nekaj časa smo stali na krovu, potem smo šli v kabino. Naša kabina je bila razmeroma še precej velika. Široka je bila približno en meter in pol, dolga pa nekaj več kakor dva metra. Takoj, ko vstopiš, so na vsaki strani dve postelji, druga vrh druge; vmes je toliko prostora, da se lahko giblješ za silo. — Postelje so iz železa ter zelo kratke in ozke. Na vsaki strani, ob desni in levi, so železni posteljski. Ti služijo v ta namen, da varujejo potnike, ako bi bilo vreme viharno in bi se ladja preveč gugala, da bi se ne preukucnili na tla. Morete si misliti, da bi to ne bilo preveč prijetno. Na desni v isti višini kot gornja postelja, je vaza za cvetlice. Nekoliko na desno je malo okence. Tu se je ponoči videlo čudcvito lepo na morje.

Takoj prvi dan sem dobila morsko bolezen. Sicer so jo dobili skraj vsi. Le malo izjem je bilo. Tisti dan mi je bilo res zelo slabo, a drugi dan sem bila že skoro zdrava.

Ob pol dveh smo pristali v Bostonu. Tu smo dobili še nekaj sopotnikov. Tudi za parnik smo dobili še nekaj premoga. Ob štirih smo zapustili zadnjo luko v Ameriki. Dodobra smo se nagledali zemlje, ker poslej je ne bomo videli ves teden.

Ponoči je bilo zelo soparno v naši kabini, zato sem odprla okence na stežaj. Morje se je že pomirilo in lahna morska sapica mi je pihljala tako prijetno v obraz, da sem takoj zasnula. Kljub trdi postelji sem tako trdno spala kakor že davno ne. Nisem mislila, da se na parniku tako dobro spi.

Drugo jutro me zbudi močno suvanje. Vsa nejevoljna pogledam, kaj je, in kdo me budi iz sladkega spanja. Ob vzglavju vidim mamo, ki se je že kregala, zakaj tako dolgo spim, češ da me kar ni mogla zbuditi. Povedala mi je, da je že tričetrt na šest in da je za jutrko ob šestih. Hitro skočim iz postelje, se napravim in že grem k prvemu zajtrku na ladji. Jedilnice nismo mogli najti takoj. Bil je pač velik

parnik in mi se še nismo spoznali na njem. Mnogokrat smo se izgubili v njem; močče tega ne verjamete, a je le res.

Ko smo prišli po raznih vijugah in stopnicah v jedilnico, je bila že skoro vsa zasedena. V veliki dvorani je bilo mnogo dolgih miz, okrog katerih so bili stolčki, pritrjeni na tleh. Prostor nam je bil odkazan na koncu mize tik ob oknu. — Bila sem prav pošteno lačna. Dobili smo malo skodelico črne kave brez sladkorja. Ker itak nisem nikoli mogla piti črne kave, z zajtrkom ni bilo nič. Zraven smo dobili žemlje, ki so se zvečile kakor usnje, in marmelado, ki je nihče ni mogel jesti. — Ostala sem torej lačna. Po zajtrku smo

šli malo na krov. Vreme je bilo pusto. Gosta megla je zakrivala razgled. Bila je tako gosta, da nismo videli dva koraka naprej. Parnik je zatulil vsako minuto zaradi tega, da ne bi trčili v kako drugo ladjo ali ona v nas. Skoraj bi se bila res zgodila nesreča.

Bilo je približno okrog devete ure zjutraj. Megla je bila še skoraj gostejša nego prej. Bila sem na krovu in sem opazila, da parnik ni zatulil že tri minute. Prav te tri minute bi bile postale skoraj usodne za nas. — Okrog in okrog je bilo videti vse mirno. V istem trenutku zaslišimo rezek žvižg tik poleg nas in obenem lahen sunek. Lahko si mislite, kako smo se prestrašili. Kaj bi se ne? Nastala bi bila velika nesreča, ako bi nas oni ne bili zagledali. Opazili so nas v skrajnem času, a preprečiti ni bilo več mogoče, da smo se na lahno trčili. Hudega torej ni bilo nič, samo prestrašili smo se. — Ona ladja je pa peljala ljudi iz Evrope v Ame-

riko. Bila je manjša od naše. — Naš parnik je poslej tulil skoraj brez prenehanja.

Ves dan je bila megla, vse puho. Bilo mi je zelo dolgočas. Zvečer sem šla kmalu spat.

Drugo jutro, ko sem se zbudila, je bila še megla, toda kazalo je, da bo lepo.

Ob šestih nas je zvonec vabil k zajtrku. Dobili smo zopet črno kavo, žemljo, marmelado in poleg tega še košček sira, ki je tako smrdel, da so vsi zbežali, ko so ga prinesli na mizo. Da nisem bila sita, si lahko mislite. Kdo bi neki bil? Morda smradu? Pravijo, da Italijani ljubijo tak sir.

Takoj po zajtrku sem šla na krov. Bilo je tam že nekaj ljudi, vendar je bilo še hladno; šla sem nazaj v kabino. Okrog desete ure se je začela megla polagoma dvigati. Kmalu nato je posijalo sonce izza oblakov. Vsi smo hiteli — na krov. Bil je res lep razgled. Sonce se je lesketalo v morju kakor tisoč zrcal. Povsod je vladala tišina. Ker smo bili na rilcu ladje, smo opazili mnogo rib. Neke posebne vrste so bile ribe letalke. Skočile so iz vode in kakih deset centimetrov nad vodo letale. Sprva smo mislili, da so to kake vrste ptice. Odslej sem zelo rada stala od ograji ter gledala v bele, penaste valove, ki jih je odrival parnik. — Kako lepo je morje, ako je mirno, a kako strašno je v viharju. Tedaj se morske globočine pretresajo. Divji valovi hrepenijo po plenu. Visoko kakor gore se dvigajo, pretijo in grozijo. Zaganjajo se v ladjo kakor divje zveri, da bi jo uničile, razbile. Preko valov pleše burja svoj divji, smrtni ples. Grozjni morski somi priplavajo na površino. Ubogi ljudje na ladji ob takem času! Smrt v valovih in v žrelih teh morskih počasti je grozna. Gledala sem lačna žrela, ki čakajo, da dobijo kaj plena. Njih majhne hudobne oči iščejo žrtev. Nemirno krožijo okrog ladje. Koliko življenj je morje že zahtevalo in koliko jih še bo! Tisočeri okostnjaki bi znali izpričati mnogo čudovitih, a strašnih dogodkov. Neštete zaklade hrani morje; nihče ne ve za nje. Ko pa gledaš morje mirno, čisto kot zrcalo, si kar misliti ne moreš kaj lepšega.

Zelo prijetno se mi je zdelo stati ob ograji in preiščljati. Ko nekoč tako stojim in gledam v morje, mahoma začujem govornico, zelo podobno slovensčini. V začetku sem mislila, da je to slovenski jezik. Slovensko sem namreč znala le za silo in, ker sem ujela nekaj podobnih besed, sem bila skoraj prepričana, da je nekdo govoril slovenski.

Ko se obrnem, zapazim dve deklici, skoraj moje starosti. Sedeli sta na stebračkah, kamenitih ploščicah, okrog polmetra visokih. Teh je bilo kakih deset. Ne vem, zakaj jih rabijo, a me smo sedle

na nje. »Skoda, da bi jih gledale, ko jih lahko porabimo.« smo si mislile, pa je bilo.

Mikalo me je, da bi ju ogovorila in se z njima sprijaznila. Tudi njima se je videlo, da bi radi govorili, posebno starejša.

Tako smo se skoraj celo uro sem ter tja na skrivaj spogledovale. Moram se smejati, če se spomnim, kako smo molče in mirno sedele in škilile druga na drugo. Nobena se ni upala pričeti z govorom. Meni se je naposled neumno zdelo pa vprašam starejšo kar naravnost, kako ji je ime. Sedaj je bil led prebit. V začetku je šel govor vse bolj prisiljeno, a naposled je vendar postal zelo živahen. Starejši je bilo ime Margerita, ali kakor smo jo klicali na kratko »Marga«. Drugi je bilo ime Jelena; pozneje je prišla med nas še mlajša Helena. Najbolj sva se sprijaznili z Margo. Bila je leto in pol starejša od mene. Imela je velike črne oči in kostanjeve lase. V splošnem je bila mirna, a zelo prijazna. Seveda smo postale vse tri dobre prijateljice, a vendar sem imela Margo najraje.

Jelena je bila zelo šibkega zdravja. Skoraj ves čas je bila bolna, ali vsaj bolelna. Imela je lepe modre oči in črne lase. Bila je zelo blede polti.

(Dalje prihodnjič.)

OB JUBILEJU.

(Profesorju in pisatelju dr. I. Lahu.)

Let petdeset je v večnost šlo,
odkar so rojenice mile
ob zibeli na kraških tleh
Vas domovini posvetile.

Zivljenje Vaše bil je boj
in s trnjem posejana pot je bila,
a z Vami šla je mlada moč,
ki je sklonila ni nobena sila.
Krvnikov domovine glupi meč
ponosnega zatrl Vam ni duhá;
z ljubeznijo gradili ste nam dom,
zanj dali silne vse moči srca.
Bogastvo duše svoje vse
mladini, nam, ste žrtvovali.
Kdo žrtev bi prečel nebroj,
ki domu ste na žrtvenik jih dali?
Hvaležni narod danes naš
globoko klanja se pred Vami:
Vas praznik praznik nas je vseh,
ki nas na domorodno delo drami.
Pred vzorom svojim se sedaj
poklanja z mano vsa mladina,
saj v večnost sije vam ime,
kot v večnost sije domovina!...

Jelka Vandotova, Ljubljana.

Velecejenjeni g. Doropoljski!

Ze dolgo časa se nisem oglasil v Vašem kotičku. Pa sem si mislil, da Vam moram že enkrat kaj pisati. Zelo rad čitam »Zvonček« in ga komaj pričakujem. Imamo se pa v šoli dosti učiti, zato mi ostane le malo časa za »Zvonček«, toda v nedeljo presedim kako urico pri tem lepem listu, rešujem uganke ter pridno prebiram kotiček. V šoli se rad učim zemljepisa, zgodovine in risanja, najraje pa telovadim. A tudi drugi predmeti me zanimajo. Jako rad bi videl, da bi tudi moje pisemce prišlo v Vaš kotiček.

Sprejmite pristrčne pozdrave! S spoštovanjem

Niko Koritnik,

učence II. č razr. III. drž. real. gimn. v Ljubljani.

Odgovor:

Dragi Niko!

Če se prav spomnim, si mi lani poslal nekaj pesem. Kaj letos ne boš nič pobrenkal na liro? Zelo bom vesel, če se kmalu spet oglasiš.

Zdravo!

Gospod Doropoljski.

*

Cenjeni g. Doropoljski!

Danes se oglašam prvič v Vaš kotiček. Na »Zvonček« sem naročena drugo leto. Najbolj mi ugaja spis o Kaški. V šoli sta mi najbolj pri srcu zgodovina in čitanje. Zato tudi rada čitam »Zvonček«. Doma sem iz Hrastnika. Prosim sprejmite moje pismo v Vaš kotiček.

Udano Vas pozdravlja

Anica Vodiškarjeva,

uč. IV. razreda v Hrastniku.

Odgovor:

Ljuba Anica!

Iz Tvojega konca mi poštar zelo pogosto nosi dopise in rešitve uganek. Pridna mladina raste pri vas. Samo — kdaj mi bo kdo prav točno in sočno opisal Hrastnik in življenje tamkaj?

Z zahvalo za ljubo pisemce in s pristrčnimi pozdravi

Gospod Doropoljski.

*

Velecejenjeni g. Doropoljski!

Prvič pišem pismo. »Zvonček« mi zelo ugaja, najbolj mi je všeč »Življenje male Kaške«. V Vašem listu vidim tudi lepe slike mladih risarjev, zato pošljem tudi jaz sliko: Sv. Miklavž obdaruje pridne otroke. Z očetom in brati rešujemo uganke. Ho-dim tudi k telovadbi. Prilagam tudi sliko brata, ki hodi v I. razred in še ne zna pisati. Pravimo mu Coc, ime mu je pa Vladimir.

Iskreno Vas pozdravlja

Vlasta Pertotova.

Odgovor:

Draga Vlasta!

Poslane risbe so mi prav všeč, žal pa jih ne morem priobčiti, ker so narejene s svinčnikom. Le pridno se vadita z bratom Cocom: iz malega raste veliko, še ugledna mojstra lahko postaneta.

Mnogo lepih pozdravov obema!

Gospod Doropoljski.

***Usem ljubim Zvončkarjem
vesele božične praznike in prav
srečno novo leto***

Gospod Doropoljski

STRIC MATIČEK - KOŠEMNOVIC

V Beogradu so dne 11. novembra na svečan način odkrili spomenik, ki ga je postavilo »Udruženje bojnikov« hrabrim junakom, ki so med svetovno vojno branili Beograd in padli za svobodo domovine. S spomenikom je združeno pokopališče, kjer se nahajajo zemeljski ostanki 5000 teh junakov, katerih imena so v veliki večini neznana.

Po najnovejši statistiki imajo v Berlinu že 8333 avtotaksijev, kočij s konji pa le še 115.

V Hondurasu, samostojni državi v Srednji Ameriki, je silen vihar porušil celo mesto Kamasico, kjer ni ostala nobena hiša cela. Število žrtev je ogromno.

Dne 18. septembra je poteklo sto let, odkar je bil rojen v Malčinu na Meklenburškem eden najpomembnejših izumiteljev Siegfried Markus, ki je poleg nešteto drugih izumov napravil prvi bencinski motor za avtomobile.

Največjo letalsko brzino je dosegel te dni neki angleški letalec, ki je preletel z aeroplanom 648 km na uro. S to brzino bi prispel v 8 urah iz Evrope v Ameriko.

78 angleških milj dolgo progo med Swihdonom in Paddingtonom je nov vlak angleške železniške družbe prevozil v 59 in $\frac{1}{2}$ minute. To bi značilo povprečno brzino 125 km na uro, ki je ne dosega noben drug vlak na svetu.

Najmanjši ljudje na svetu so Auda-manci, ki živijo na enako imenovanem otočju v bližini Indije. Visoki so do 1 m 25 cm. Nekateri prebivalci Srednje Afrike so visoki 1-40 m in Japonci približno 1-50 cm.

Otok, ki nosi zdaj vlemesto New York, so leta 1668. prodali Indijanci Evropecem za 10 srajc, 10 pušk, 30 krogel, 15 kg smodnika, 30 sekir in 30 kotlov. In koliko je danes vreden ta svet?

Dežnik so izumili šele v 18. stoletju. Začetkoma so bili dežniki iz povoščenega platna.

Telo pajka sestoji iz štirih delov, ima do 4000 le s povečavo vidnih odprtin, skozi katere izloča niti za pajčevino. Vse te niti združi pajek nato v eno samo nit, s katero izprede svojo pajčevino. Skozi mikroskop so opazovali pajke, ki niso bili večji od drobnega kamenčka in so predli tako tanke niti, da je njihovo število 4000 doseglo le debelino človeškega lasu.

Najbolj redka pismena znamka je angleška za 1 cent, karminaste barve, ki je bila leta 1922. prodana na dražbi za 300 tisoč frankov.

Prvo polarno potovanje je napravil okoli leta 350. pred Kristusovim rojstvom Grk Piteas. Novo odkrito deželo na severu je imenoval Tule. Danes smatrajo, da je to Islandija ali pa obala Norveške.

Največjo cesto, ki bo vodila iz Londona do Kalkute v Indiji, ter bo šla skozi osem držav, med njimi tudi skozi Jugoslavijo, so ponekod že pričeli graditi. Cesta bo služila predvsem avtomobilom ter bo predstavljala najdaljšo prometno žilo Evrope na vzhod.

Dne 24. novembra je poteklo 25 let, odkar je umrl veliki slovenski pesnik Simon Gregorčič, goriški slavček.